Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

A Hajdúszoboszlói szikes gyepek (HUHN20069) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület

fenntartási terve

Debrecen

2014

Ügyfél
Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság

Együttműködő partner
BioAqua Pro Környezetvédelmi Szolgáltató és Tanácsadó Kft.
E-misszió Természet- és Környezetvédelmi Egyesület.

Vezető szakmai koordinátor
Dr. Magura Tibor

Szakmai koordinátor
Molnár Attila
Olajos Péter

Vezető természettudományi szakértő
Dr. Müller Zoltán

Vezető agrárgazdálkodási szakértő
Tóth Sándor

Közreműködő szakértők
Dr. Forgács Zoltán
Juhász Krisztina
Hauberger Júlia
Lukács Attila
Dr. Végvári Zsolt

© Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság 2014

Ez a dokumentáció a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény értelmében szerzői jogvédelem alatt áll. A dokumentáció nyilvános, a megfelelő hivatkozások mellett szabadon felhasználható és terjeszthető!

Tartalomjegyzék

I. Natura 2000 fenntartási terv 4
1. A terület azonosító adatai 5
1.1. Név 5
1.2. Azonosító kód 5
1.3. Kiterjedés 5
1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek 5
1.5. Érintett települések 5
1.6. Egyéb védettségi kategóriák 5
1.7. Tervezési és egyéb előírások 5
2. Veszélyeztető tényezők 7
3. Kezelési feladatok meghatározása 10
3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése 10
3.2. Kezelési javaslatok 10
3.2.1. Élőhelyek kezelése 11
3.2.2. Élőhely-rekonstrukció és élőhelyfejlesztés 23
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések 23
3.2.4. Kutatás, monitorozás 23
3.2.5. Mellékletek 24
3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében 25
3.3.1. Agrártámogatások 25
3.3.2. Pályázatok 28
3.3.3. Egyéb 28
3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja 28
3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök 28
3.4.2. A kommunikáció címzettjei 28
3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel 33
II. A Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozó dokumentáció 34
1. A tervezési terület alapállapot jellemzése 35
1.1. Környezeti adottságok 35
1.1.1. Éghajlati adottságok 35
1.1.2. Vízrajzi adottságok 35
1.1.3. Talajtani adottságok 35
1.2. Természeti adottságok 36
1.2.1. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű élőhelyek 37
1.2.2. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű növényfajok 39
1.2.3. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű állatfajok 39
1.2.4. A tervezési területen előforduló egyéb jelentős fajok 40
1.3. Területhasználat 41
1.3.1. Művelési ág szerinti megoszlás 41
1.3.2. Tulajdoni viszonyok 41
1.3.3. Területhasználat és kezelés 42
2. Felhasznált irodalom 43
3. Térképek 44

DARÁNYI IGNÁC TERV
ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007–2013
Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve:	Hajdúszoboszlói szikes gyepek kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (kjTT)

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUHN20069

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	553,96 ha

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

1.4.1. Jelölő élőhelyek

- 1530* - Pannon szikes sztyeppék és mocsarak
- 6250* - Síksági pannon löszgyepek

* kiemelt jelentőségű élőhelyek

1.4.2. Jelölő fajok

- Közönséges ürge (*Spermophilus citellus*)

1.5. Érintett települések

Hajdú-Bihar megye: Hajdúszoboszló
A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészletekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet (a továbbiakban: KvVM rendelet) tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

A tervezési terület az Országos Ökológiai Hálózat ökológiai folyosó övezetével (100%) átfed.

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv

A tervezési területre természetvédelmi kezelési terv nem vonatkozik.

1.7.2. Településrendezési eszközök

- Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat közgyűlésének 13/2010.(IX.17.) önkormányzati rendelete

Hajdú-Bihar megye területrendezési tervéről

- Hajdúszoboszló város helyi építési szabályzat és szabályozási terve – 6/2012. (III.22.) önkormányzati rendelet

1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek

- **Körzeti erdőterv:** Hajdúhát-Bihari erdőtervezési körzet körzeti erdőterve (érvényes: 2012.01.01 - 2021.12.31) (ügyiratszám: 7007/14/2010.)

Következő tervezés éve a Hajdúhát-Bihari körzetben: 2020

1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek

I/3. Hajdú-bihari apróvadas körzet vadgazdálkodási terve. **Érvényes**: 2014-ig. (Készítését az Országos Vadgazdálkodási Adattár koordinálta.)

Hajdúszoboszlói Földgáz Vadásztársaság (vadgazdálkodási egység kódszáma: 09-903810-1-4-1) vadgazdálkodási üzemterve. **Érvényes**: 2017-ig. Kelt: 2006. december 15. Jóváhagyta: Hajdú-Bihar Megyei MGSzH, Földművelésügyi Igazgatóság, Vadászati és Halászati Osztály.

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

Halgazdálkodási terv a területre vonatkozóan nem áll rendelkezésre.

1.7.6. Vízgyűjtő-gazdálkodási terv

A Hortobágy-Berettyó alegység (2-17) vízgyűjtő-gazdálkodási terve. - Közreadta a TIKÖVIZIG és a Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság, 2010 áprilisában. Esedékes felülvizsgálat éve: 2015.

2. Veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H = nagy, M = közepes, L = kis)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra gyakorol hatást?
A03.01	Intenzív, vagy intenzívebb kaszálás	H	75	1530* – Pannon szikes sztyeppék és mocsarak, 6250* – Síksági pannon löszgyepek. A gyakori és korai kaszálás a kétszikű fajok arányát csökkenti elsősorban. A dobkasza alkalmazása, és a túl alacsonyra hagyott sarjú közvetlen károsító hatású, a szikes talaj felszíni formakincsét is rombolja. A Nyugati-legelő déli és középső részein, az Északi-legelő középső és keleti harmadán, valamint a MOL - bázis körüli gyepeken jellemző, a legkiterjedtebb veszélyeztető tényező. Közönséges ürge (*Spermophilus citellus*). Az ürge élőhelyeinek ideiglenes, ismétlődés esetén tartós degradációját okozza (a táplálékul szolgáló növények eltűnése miatt), végeredményben az ürge eltűnését eredményezheti.
A04.02	Alullegeltetés	L	25	1530* – Pannon szikes sztyeppék és mocsarak, 6250* – Síksági pannon löszgyepek. Közönséges ürge (*Spermophilus citellus*). A megfelelő szintű legeltetés lenne az optimális, elmaradása miatt kaszálás lép a helyébe. Az alullegeltetés elősegíti az inváziós fajok terjedését, a cserjésedést, illetve az avarfelhalmozódás, filcesedés révén a gyep elszegényedését, fajösszetételének megváltozását okozza.
A04.03	Pásztorkodás felhagyása, legeltetés hiánya	H	75	1530* – Pannon szikes sztyeppék és mocsarak, 6250* – Síksági pannon löszgyepek. Közönséges ürge (*Spermophilus citellus*). A legeltetés lenne az optimális, elmaradása miatt kaszálás lép a helyébe. Elmaradása miatt súlyos gyomosodás és cserjésedés lép fel.
E01	Városi környezet, lakóterület	M	30	1530* – Pannon szikes sztyeppék és mocsarak: A természet-megőrzési terület sok kilométer hosszúságban közvetlenül érintkezik Hajdúszoboszló belterületével. Ez a közelség általános zavarással jár, melyet az „E” és „H” kódcsoport taglal részletesen. Más veszélyeztető tényezők hátterében is ez áll közvetett okként (pl. inert hulladék).
E03.03	Inert hulladék	M	7	1530* – Pannon szikes sztyeppék és mocsarak, 6250* – Síksági pannon löszgyepek: A jelzett telephelyek körül figyelhető meg. Kisebb mértékben az Északi-legelő délkeleti szegélyén is. A jelölő élőhely kiterjedését csökkenti, illetve gyomosít.
G01.05	Vitorlázó repülés, sárkányrepülés, siklóernyőzés, hőlégballonozás	L	20	1530* – Pannon szikes sztyeppék és mocsarak, 6250* – Síksági pannon löszgyepek: Az Északi-legelő délnyugati részét érinti. A jelölő élőhely területét károsíthatja, csökkentheti. Közönséges ürge (*Spermophilus citellus*). Kisebb mértékben érinti. A tevékenységnek

				leginkább csak zavaró hatása van a területen előforduló ürgeállomány számára.
H01.09	egyéb diffúz felszíni vízszennyezés	M	*15*	1530* – Pannon szikes sztyeppék és mocsarak, 6250* – Síksági pannon löszgyepek: A város és Debrecen tisztított szennyvizeit felvevő, a területen átfolyó – mindamellett szennyezett vizű – Kösely hatása. A szennyezés belvizes években a Kösely medréből kiöntéssel kijut a szikes legelőkre.
H05.01	Talajszennyezés és szilárd hulladék, lakossági szilárd hulladék	M	*5*	1530* – Pannon szikes sztyeppék és mocsarak, 6250* – Síksági pannon löszgyepek., Változó mértékű, a belterülethez közeledve, ill. annak szomszédságában fokozott. A jelölő élőhely kiterjedését csökkenti, illetve gyomosít.
J02.03	Csatornázás és vízelvezetés	H	*5*	1530* – Pannon szikes sztyeppék és mocsarak*:* Az Északi-legelő északnyugati részén található szép, padkás, szikes-vízállásos legelő alján belvízcsatorna forrása van, ami szükségtelenül csapol, és viszi el a kis kiterjedésű, ám értékes terület belvizeit.
Kód	**A területre kívülről ható veszélyeztető tényező neve**	**Jelentősége (H = nagy, M = közepes, L = kis jelentőségű**	**Érintett terület nagysága (%)**	**Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra gyakorol hatást?**
D.04	Repülőterek, légifolyosók	L	10	1530* – Pannon szikes sztyeppék és mocsarak, 6250* – Síksági pannon löszgyepek, Közönséges ürge (*Spermophilus citellus*): Kismértékű zavaró hatás az Északi-legelő déli szélén.
E01	Városi környezet, lakóterület	L	10	1530* – Pannon szikes sztyeppék és mocsarak, 6250* – Síksági pannon löszgyepek: Az E02-nél térben és intenzitásában is kisebb jelentőségű hatással van a jelölő élőhelyekre, azoknak degradációját okozza.
E02	Ipari, vagy kereskedelmi területek	M	10	1530* – Pannon szikes sztyeppék és mocsarak, 6250* – Síksági pannon löszgyepek: Inkább a Nyugati-legelőn jellemző. Annak város felőli szegélyén terjeszkedő ipari telephelyek és rendezetlen területek váltakoznak. A régi 4-es számú közút mellett bevásárlóközpont is létesült a terület szélében.
G01.03	motoros járművel végzett tevékenység	L	5	1530* – Pannon szikes sztyeppék és mocsarak, 6250* – Síksági pannon löszgyepek: Az Északi-legelő délkeleti részét érinti, egy gokart-pálya. A közlekedés miatti gépjárműves közlekedés a jelölő élőhely területét károsíthatja, csökkentheti. Közönséges ürge (*Spermophilus citellus*). Kisebb mértékben érinti. Ez a hatás lokális.
G05	Folyamatos városiasodás	M	25	1530* – Pannon szikes sztyeppék és mocsarak, 6250* – Síksági pannon löszgyepek: városi környezetből következően fellépő, diffúz hatás, elsősorban kismértékű szemetelés.

				Közönséges ürge (*Spermophilus citellus*). Város közelségéből következően fellépő, diffúz hatás, elsősorban zavarás (pl. gokart-pálya, fürdőturizmus stb.), részben zajszennyezéssel is átfed.
K03.04	Ragadozás (predáció)	L	5	Közönséges ürge (*Spermophilus citellus*). Elsősorban a városból kijáró macskák, ásási tevékenységük miatt azonban a kutyák hatása sem elhanyagolható.
Kód	**Jövőbeli valószínűsíthető veszélyeztető tényező neve**	**Jelentősége (H = nagy, M = közepes, L = kis jelentőségű**	**Érintett terület nagysága (%)**	**Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra gyakorol hatást?**
E01.01	Folyamatos városiasodás	M	30	1530*– Pannon szikes sztyeppék és mocsarak, 6250* – Síksági pannon löszgyepek: A belterület körül egyre inkább fennáll a folyamatos városiasodás hatása.
				Közönséges ürge (*Spermophilus citellus*). Az urbanizációval járó tevékenységek (sport, egyéb jóléti) fokozott mértékű zavarást okoznak.

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

A Hajdúszoboszlói szikes gyepek kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területté nyilvánításakor az élőhelyvédelmi irányelv 4. cikkének (4) bekezdése alapján a terület természetvédelmi célkitűzései meghatározásra kerültek, valamint kiemelésre kerültek egyes jelölő értékek, amelyeket a kezelés során prioritásként kell kezelni. A Natura 2000 területek célkitűzései és prioritásai a területek hivatalos Natura 2000 adatlapjain találhatók.

A természetvédelmi célállapot:

A Natura 2000 területen a természetvédelmi célkitűzés, hogy a jelölő közösségi jelentőségű élőhelyek (6260* - pannon homoki gyepek, 1530* - pannon szikes sztyeppék és mocsarak) legalább az alapállapot felmérés során tapasztalt nagyságban, karakterüket megőrizve, a területen található természetes, egyéb élőhelyeket is magában foglaló mozaik formájában, az azokat fenntartó gazdálkodás keretében fennmaradjanak.
A terület élőhelyei maradjanak olyan állapotban, hogy a közösségi jelentőségű ürge (*Spermophilus citellus*) számára alkalmas élőhelyül szolgáljanak hosszú távon is.
A megjelölt prioritások szerinti célállapot megvalósításakor arra kell törekedni, hogy a terület egyéb természetes, közösségi jelentőségű (de nem jelölő) élőhelyek kiterjedésének, karakterének, egységes táji megjelenésének, természetes biológiai sokféleségének fennmaradása is biztosítható legyen, különös tekintettel az ott előforduló, jelentős értéket képviselő védett fajok igényeire.

A célállapot eléréséhez rendelt célkitűzések:

- A további beépítések és beszántások hatósági úton történő megakadályozása.
- A legeltetéses földhasználat támogatása a kaszálással szemben.
- Az érintett (a területet keresztező) és környező (alatta, fölötte levő szakaszok) Kösely-meder jelenleginél kíméletesebb kezelése-fenntartása (kotrás, vízi növényzet irtása stb.)
- Védőövezet kialakítása a korábban létesített anyagnyerőhelyek és a szikes gyep között.

A tervezési terület nem érint madárvédelmi területet.

3.2. Kezelési javaslatok

A Natura 2000 területre vonatkozó természetvédelmi célkitűzések eléréséhez a terület egyes részei eltérő kezelést igényelnek, figyelembe véve az ott előforduló élőhelyeket, fajokat, és az ott jellemző gazdálkodási formákat. A kezelési és részben az élőhelyrekonstrukciós és fejlesztési javaslatokat ezért a Natura 2000 terület egyes lehatárolt részegységeire, az úgynevezett kezelési egységek (KE) vonatkozóan rendszerezi a fenntartási terv (a kezelési egységek térbeli elhelyezkedését a 3.2.5. melléklet térképei mutatják be). Az egyes kezelési egységekre nem vonatkoztatható élőhely-rekonstrukciós, fajvédelmi, kutatási és monitorozási javaslatokat a 3.2.2. - 3.2.4. fejezetben tárgyalja a fenntartási terv.

3.2.1. Élőhelyek kezelése (Kezelési egységek – KE)

A kezelési javaslatok esetében élesen el kell választani a kötelező jellegű, jogszabályban előírt korlátozásokat, illetve az önkéntes vállalásokat. A 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet 4.§ 5. pontja alapján „*(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.*”
Az itt megfogalmazott előírás-javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára. Ennek érdekében itt megfogalmazásra kerülnek olyan előírás-javaslatok, amelyek alapul szolgálnak a jövőbeli támogatási programok kidolgozásához. A gazdálkodók számára ezek az előírás-javaslatok a jelen terv alapján kötelezettséget nem jelentenek, betartásuk csak támogatási programon keresztül, önkéntes vállalás formájában válhat csak kötelezővé. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz.

A Hajdúszoboszlói szikes gyepek Natura 2000 területen az előforduló élőhelyek, fontosabb fajok és gazdálkodási módok alapján 10 kezelési egység lehatárolása indokolt, amelyek térképi megjelenítését a 3.2.5 mellékletek fejezet mutatja be. A kezelési egységek lehatárolása a 2013-ban tapasztalt természeti adottságok alapján történt, 1:10.000 alapléptékben. A térképi lehatárolás léptékét figyelembe véve a kezelési egységek határai (különösen nem mesterséges vonalat, pl. szántó, csatorna határkövető egységek esetén) nem szigorúan véve rögzítettek, hanem 10-20 méteres átmeneti sávban értelmezhetők. A kezelések, beavatkozások gyakorlati tervezésénél emellett figyelembe szükséges venni, hogy a természeti adottságok, élőhelyek spontán változásai miatt a kezelési egységek egymáshoz viszonyított határai megváltozhatnak. A fentiek alapján tehát a kezelési egységek térbeli lehatárolása a fenntartási terv gyakorlati átültetése esetén áttekintő, iránymutató jellegű információnak tekintendő, aminek pontosítását magán a területen, az adott időszak aktuális állapotának megfelelően kell elvégezni.

<u>KE-1 kezelési egység</u>

(1) Meghatározása: A tervezési területen mindenütt előforduló gyepterületek, melyeket kaszálóként hasznosítanak. A legváltozatosabb gyeptípusok, területileg többségük jelölő, vagy síksági pannon löszgyepekbe (6250*), vagy pannon szikesekbe (1530)* sorolható. A jelölő fajnak minősülő közönséges ürge (*Spermophilus citellus*) kisebb állományai előfordulnak. Ezekről jelenlegi ismeretekkel nem dönthető el biztosan, hogy a jelenlegi területhasználati móddal képesek-e túlélni az ilyen kezelésű területeken, maradványai egy korábbi legeltetési időszaknak, vagy a még legeltetett részekről bevándorló egyedek. A nagy területi részesedés miatt ehhez a kezelési egységhez köthető a jelölő élőhelyek legnagyobb hányada, és az ürgeállomány kb. fele is. A KE-1 jelentősen bővült a régi 4-es számú főút északi oldali szarvasmarha-járatás 2014. évi felhagyásával, és kaszálóként történő jelenlegi hasznosításával.

(2) Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): ürmöspuszták (F1a), cickórós puszták (F1b), szikes rétek (F2), löszgyepek, kötött talajú sztyeprétek (H5a), jellegtelen száraz-félszáraz gyepek (OC)

- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok (Á-NÉR 2011 kódok szerint): padkás szikesek, szikes tavak iszap- és vakszik növényzete (F5), jellegtelen üde gyepek (OB), idegenhonos cserje vagy japánkeserűfű-fajok uralta állományok (P2c)

- Natura 2000 élőhelyek: 1530* – pannon szikes sztyeppék és mocsarak, 6250* – síksági pannon löszgyepek

(3) Gazdálkodáshoz kötődő kezelési javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások
A gyepek esetén kötelezően betartandó előírásként a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X.18.) Korm. rend. előírásait szükséges alapul venni.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

- GY01 - Felülvetés nem megengedett.
- GY02 - Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.
- GY09 - Fogasolás nem megengedett.
- GY10 - Tárcsázás nem megengedett.
- GY11 - Hengerezés nem megengedett.
- GY12 - Gyepszellőztetés nem megengedett.
- GY14 - Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.
- GY15 - Tűzpászták létesítése nem megengedett.
- GY18 - Kizárólag legeltetéssel történő hasznosítás.
- GY41 - Legeltetési sűrűség 0,2-1,0 állategység/ha.
- GY67 - Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék.
- GY68 - Legeltethető állatfaj: juh.
- GY113 - A terület max. 30 %-a kezelhető tisztító kaszálással.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:
A kezelési egység minél nagyobb hányadán újra kellene kezdeni a hagyományos területhasználatot, a legeltetéses állattartást. Az önkéntesen vállalható előírások java része is ehhez, a jelenleginél kedvezőbb állapothoz sorolható.

(5) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat:
A kezelési egység területén az erdőtelepítés nem javasolható.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok
A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható.

(7) Kezelési javaslatok indoklása:
Mind a pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*), mind a síksági pannon löszgyepek (6250*) jelölő élőhelyek optimális kezelése a változatos legeltetés. Ez kombinálható valamilyen mértékű kaszálással is, ami különösen a 6250* kódú löszgyepekre még kedvező hatású is lehet. A kaszálás általában azonban elszegényíti a vegetációt, csökkenti a színező növényfajok, és általában a kétszikűek arányát. A gazdálkodási mód jelzett megváltoztatása szolgálná az egyértelműen csökkenő állományú ürge (*Spermophilus citellus*) fennmaradását is. Ez részben épp a faj számára

tápnövényeket jelentő, gyakran védelmet is biztosító kétszikűek csökkenő aránya miatt következik be.

<u>KE-2 kezelési egység</u>

(1) Meghatározása: A tervezési területen két kisebb egységre visszaszorult legeltetéses állattartás helyszíne. A Gáti-legelőn villanypásztoros lótartás, az Északi-legelőn (Pece-oldali-legelő) hagyományos, tereléses birkatartás maradt fenn két helyen. Ez utóbbiakból a keletebbi nem válik el élesen a keletről és délkeletről szomszédos KE-1 és KE-4 gyepektől. A tervezési terület optimális területhasználati módja már csak itt valósul meg. A jelölő élőhelyeken túlmenően a magasabb fekvésű pece-oldali birkajáratás ürgeállománya bír nagy jelentőséggel. A pece-oldali járatásokból a nyugati a MOL-bázisteleptől északra igen szép padkás terület is egyben, ahol az állatlétszám alacsony. A Pannon szikes élőhelynek itt vannak a tervezési területre eső legértékesebb előfordulásai.

(2) Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): ürmöspuszták (F1a), cickórós puszták (F1b), szikes rétek (F2), löszgyepek, kötött talajú sztyeprétek (H5a), jellegtelen száraz-félszáraz gyepek (OC)

- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok (Á-NÉR 2011 kódok szerint): padkás szikesek, szikes tavak iszap- és vakszik növényzete (F5)

- Natura 2000 élőhelyek: 1530* – pannon szikes sztyeppék és mocsarak, 6250* – síksági pannon löszgyepek

(3) Gazdálkodáshoz kötődő kezelési javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások
A gyepek esetén kötelezően betartandó előírásként a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X.18.) Korm. rend. előírásait szükséges alapul venni.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

- GY01 - Felülvetés nem megengedett.
- GY02 - Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.
- GY09 - Fogasolás nem megengedett.
- GY10 - Tárcsázás nem megengedett.
- GY11 - Hengerezés nem megengedett.
- GY12 - Gyepszellőztetés nem megengedett.
- GY14 - Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.
- GY15 - Tűzpászták létesítése nem megengedett.
- GY18 - Kizárólag legeltetéssel történő hasznosítás.
- GY41 - Legeltetési sűrűség 0,2-1,0 állategység/ha.
- GY67 - Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék.
- GY68 - Legeltethető állatfaj: juh.
- GY70 - Legeltethető állatfajok: lófélék (ló, szamár).

(4) Élőhely-rekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:
A MOL telep melletti értékes padkás terület lecsapoló forrásági csatornája nem bír érdemi funkcióval, így felszámolása az eredeti szikeróziós térszín visszaállását eredményezné. Elhelyezkedése folytán vízgyűjtőjén nem merül fel érdemi gazdasági ellenérdek ezen szakasz megszüntetésével kapcsolatban, hisz nem átfolyó szakaszról van szó, ahol felvízi érdekeltséget sértene a megszüntetés.

(5) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat:
A kezelési egység területén az erdőtelepítés nem javasolható.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok
A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható.

(7) Kezelési javaslatok indoklása:
A szikes és löszgyepek legoptimálisabb természetvédelmi kezelése hosszú távon a birkával vagy szarvasmarhával történő mérsékelt legeltetés, mely lehetőség szerint térben és időben változatos módon valósul meg. Ide értendő az esetleges pihenőhelyek váltogatása, a jószágsűrűség változtatása a GY41 önkéntes előírás intervallumán belül, az adott részterület legeltetésének időszaka az adott évben (pl. az egyik évben kihajtáskor, a következőben nyár közepén, azt követően nyárelőn és így tovább).
A jelzett forrásági csatorna megszüntetésével a mély szikérrel és padkásokkal tagolt terület hidrológiai viszonyai helyreállnának, ami tovább javítaná a most is értékes élőhely állapotát. Mivel a tőle északra elhelyezkedő tanya méterekkel magasabban, elég meredek lejtő fölött helyezkedik el, így nincs káros hatással se az építményekre, se a környezetükre nézve a fentebb javasolt beavatkozás.

<u>KE-3 kezelési egység</u>

(1) Meghatározása: A tervezési terület délkeleti részén, a Nyugati-legelőn (Ökör-járás) kelet-nyugati irányban húzódó mocsárrét. Régebben itt gulya legelt, ekkor még hasznosították, ez azonban ma már nem lehetséges, mert teljes környezete kaszáló (KE-1). Géppel kaszálni nem is kívánatos, de nem is lehetséges. A 1530* - pannon szikes styeppék és mocsarak jelölő élőhelynek a tervezési területen máshol elő nem forduló élőhelytípusait – különösen sziki mocsárréteket – tartalmazza, így lokális jelentősége nem elhanyagolható. A különböző vadsóskafajok (*Rumex patientia, R. stenophyllus*) tömeges előfordulása miatt potenciális élőhelye lehet a közösségi jelentőségű lepkefajnak, a nagy tűzlepkének (*Lycaena dispar*).

(2) Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): szikes rétek (F2), nem tőzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások (B1a)

- Natura 2000 élőhelyek: 1530* – pannon szikes sztyeppék és mocsarak

(3) Gazdálkodáshoz kötődő kezelési javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások
A gyepek esetén kötelezően betartandó előírásként a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának

földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X.18.) Korm. rend. előírásait szükséges alapul venni.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

- GY01 - Felülvetés nem megengedett.
- GY02 - Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.
- GY09 - Fogasolás nem megengedett.
- GY10 - Tárcsázás nem megengedett.
- GY11 - Hengerezés nem megengedett.
- GY12 - Gyepszellőztetés nem megengedett.
- GY14 - Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.
- GY15 - Tűzpászták létesítése nem megengedett.
- GY39 - Legeltetési sűrűség 0,1-0,2 ÁE/ha.

(4) Élőhely-rekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:
Környezetével együtt kedvező volna a legeltetéses területhasználat visszaállítása.

(5) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat:
A kezelési egység területén az erdőtelepítés nem javasolható.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok
A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható.

(7) Kezelési javaslatok indoklása:
A 1530* kódú jelölő élőhely (pannon szikes sztyeppék és mocsarak), így a szikes rétek, mocsarak optimális kezeléséhez is hozzátartozik a változatos legeltetés. A szikes mocsarak esetében ezt mérsékelt legeltetéssel célszerű végezni, a vizes élőhely optimális állapotának biztosítása érdekében.

<u>KE-4 kezelési egység</u>

(1) Meghatározása: A hajdúszoboszlói reptér napi használatába eső gyepterületei, kaszáló hasznosításban. A közönséges ürge (*Spermophilus citellus*) állományának kisebb része itt él.

(2) Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): cickórós puszták (F1b), löszgyepek, kötött talajú sztyeprétek (H5a), jellegtelen száraz-félszáraz gyepek (OC)

- Natura 2000 élőhelyek: 1530* – pannon szikes sztyeppék és mocsarak, 6250* – síksági pannon löszgyepek

(3) Gazdálkodáshoz kötődő kezelési javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások
A gyepek esetén kötelezően betartandó előírásként a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X.18.) Korm. rend. előírásait szükséges alapul venni.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

- GY01 - Felülvetés nem megengedett.
- GY02 - Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.
- GY09 - Fogasolás nem megengedett.
- GY10 - Tárcsázás nem megengedett.
- GY11 - Hengerezés nem megengedett.
- GY12 - Gyepszellőztetés nem megengedett.
- GY14 - Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.
- GY15 - Tűzpászták létesítése nem megengedett.
- GY113 - A terület max. 30 %-a kezelhető tisztító kaszálással.
- GY121 - A növényzet magasságának 5-10 cm között tartása április 1. és szeptember 30. között.

(4) Élőhely-rekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:
A kezelési egység területére vonatkozóan élőhely-rekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel.

(5) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat:
A kezelési egység területén erdőtelepítés nem javasolható. Célszerű fenntartani a ligetes szegélyt a legelő és a reptér felől, a kezelési egység keleti és déli oldalán. Ezt szolgálhatja a mérsékelt legeltetés a szomszédos gyepek felől (KE-1).

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok
A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható.

(7) Kezelési javaslatok indoklása:
A reptérbiztonsági szempontok prioritása mellett a Natura 2000 élőhelyek (1530* – pannon szikes sztyeppék és mocsarak, 6250* – síksági pannon löszgyepek) optimális kezelése is fontos szempont. A löszgyep típusú élőhelyeken a közönséges ürge (*Spermophilus citellus*) is előfordul kisebb számban, a kezelésnek a faj élőhelyigényeire is tekintettel kell lenni. A faj számára fontos, szúrós legelőgyomok részbeni meghagyása, a GY113 előírás-javaslat beépítésével kezelhető.
Mindez azonban nem az adott kezelési egység egész területére vonatkoztatva értendő, hanem azon belül a ténylegesen legelőgyomok uralta részekre, melyeken egyébként a gyep ápolása kötelező.

<u>KE-5 kezelési egység</u>

(1) Meghatározása: A tervezési területen levő kubikgödrök, tavak, vízállások.
Sok védett és fokozottan védett faj állandó vagy ideiglenes lakóhelyei, ilyen fészkelők pl. a fattyúszerkő (*Chlidoniuas hybrida*), kis kárókatona (*Phalacroxorax pygmeus*), cigányréce (*Aythya nyroca*).

(2) Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): homok-, agyag-, tőzeg- és kavicsbányák, digó- és kubikgödrök, mesterséges löszfalak (U7), állóvizek (U9)

- Natura 2000 élőhelyek: -

(3) Gazdálkodáshoz kötődő kezelési javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások
A Natura 2000 területekre vonatkozó gazdálkodási jellegű kötelező előírások és korlátozások a fenntartási terv elfogadásának időpontjában a kezelési egység élőhelytípusaira nincsenek.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

- V28 - Védett récefajok megtelepedését segítő mesterséges ládák kihelyezése a halastavak part menti növényzetébe és szegélyeibe, nádasokba, növényzettel borított szigetekre.

(4) Élőhely-rekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:
A kezelési egység területén élőhely-rekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merült fel.

(5) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat:
A kezelési egység területén az erdőtelepítés nem javasolható.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok
Gazdálkodáshoz nem köthető jellegű kezelési javaslatok a kezelési egységre vonatkozóan nem merülnek fel.

(7) Kezelési javaslatok indoklása:
A terület jelen állapotában igen jó vízimadár-élőhely. A hosszú távon tervezett ökoturizmus és korlátozott horgászat ezt az állapotot tartósan biztosíthatja.

<u>KE-6 kezelési egység</u>

(1) Meghatározása: A tervezési területen levő faültetvények, erdő besorolású terület, jórészt nem üzemtervezett erdők.. Részesedésük csekély. Több védett és fokozottan védett faj állandó vagy ideiglenes lakóhelyei, kiemelkedő értékei közül említendő a búbos banka (*Upupa epops*), a kis őrgébics (*Lanius minor*) és az egyes években költő, fokozottan védett szalakóta (*Coracias garrulus*).

(2) Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): egyéb ültetett tájidegen lombos erdők (S3), őshonos lombos fafajokkal elegyes idegenhonos lombos és vegyes erdők (RDb).

- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok (Á-NÉR 2011 kódok szerint): jellegtelen száraz-félszáraz gyepek (OC)

- Natura 2000 élőhelyek: -

(3) Gazdálkodáshoz kötődő kezelési javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások
A Natura 2000 területekre vonatkozó kezelési jellegű kötelező előírások és korlátozások a

fenntartási terv elfogadásának időpontjában a kezelési egység meghatározó fás élőhelytípusaira nincsenek. A kis arányban még jelen levő gyepek esetén kötelezően betartandó előírásként a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X.18.) Korm. rend. előírásait szükséges alapul venni.
Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet.

Körzeti erdőterv: Hajdúhát-Bihari erdőtervezési körzet körzeti erdőterve (érvényes: 2012.01.01 - 2021.12.31) (ügyiratszám: 7007/14/2010.)

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

- GY01 - Felülvetés nem megengedett.
- GY02 - Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.
- GY09 - Fogasolás nem megengedett.
- GY10 - Tárcsázás nem megengedett.
- GY11 - Hengerezés nem megengedett.
- GY12 - Gyepszellőztetés nem megengedett.
- GY14 - Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.
- GY15 - Tűzpászták létesítése nem megengedett.
- E28 - Őshonos fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.
- E31 - A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása.
- E69 - A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.
- VA01 - Szóró, sózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

(4) Élőhely-rekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:
A kezelési egység területén élőhely-rekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merült fel.

(5) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat:
A kezelési egység területén az erdőtelepítés nem javasolható.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok
A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható. Értékes költő madárfajok számára fészekodú kihelyezhető, és a költés zavartalanságának biztosítása fontos.

(7) Kezelési javaslatok indoklása:
A kezelési egység területén található Hajdúszoboszló 156A erdőrészlet természetvédelmi elsődleges rendeltetésű. A környező jelölő élőhelyek és az azokon élő jelölő fajok érdekében a természetes erdőképhez közel álló állomány kialakítása javasolható, az intenzíven terjedő fafajok lehető legkisebb arányával.

KE-7 kezelési egység

(1) Meghatározása: A tervezési területen levő szántók. Ezek a Gáti-legelőn létesült tótól délkeletre és északra, az ezredfordulót követően gyepfeltöréssel létrejött zárványszántók, nem túl jelentős kiterjedéssel.

(2) Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): évelő, intenzív szántóföldi kultúrák (T2)

- Natura 2000 élőhelyek: -

(3) Gazdálkodáshoz kötődő kezelési javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások
A Natura 2000 területekre vonatkozó kezelési jellegű kötelező előírások és korlátozások a fenntartási terv elfogadásának időpontjában a kezelési egység élőhelytípusaira nincsenek.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

- SZ16 - A parcella szélein legalább 20 m széles növényvédőszer-mentes táblaszegélyt kell hagyni, ahol szükség esetén mechanikai gyomirtást kell végezni.
- SZ60 - Magvetéshez kizárólag a közeli természetes gyepekből származó magkeveréket, illetve kaszálékot szabad felhasználni.

(4) Élőhely-rekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:
A szántók visszagyepesítése javasolható, különösen az északabbi folt esetében, melynek nagy része eleve szikesebb talajon van. A javasolt gyepvetőmag homogén veresnadrág csenkesz (*Festuca pseudovina).*

(5) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat:
A kezelési egység területén az erdőtelepítés nem javasolható.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok
Gazdálkodáshoz nem köthető jellegű kezelési javaslatok a kezelési egységre vonatkozóan nem merülnek fel.

(7) Kezelési javaslatok indoklása:
Mint évelő kultúra, fenntartásuk jelenleg nem okoz nagy zavarást. Ez azonban változhat, ha a lucerna majdani kiszántását követően egyéves kultúrára váltanak. A szántók elhelyezkedése sem szerencsés, egy erősebben szikes gyepfolt két oldalán, tavak és gyepterületek közé szorulva, zárványszántóként helyezkednek el, ami indokolttá teszi gyepesítésüket. Amennyiben a visszagyepesítés elmarad, a növényvédőszer-mentes táblaszegély biztosítja a szomszédos, értékes szikes élőhelyek épségét.

KE-8 kezelési egység

(1) Meghatározása: A tervezési területen található állattartó telepek, tanyák, gokart-pálya, általában a beépített és a mezőgazdasági használattól eltérő jellegű területek.

(2) Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): telephelyek, roncsterületek és hulladéklerakók (U4), tanyák, családi gazdaságok (U10)

- Natura 2000 élőhelyek: -

(3) Gazdálkodáshoz kötődő kezelési javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások
A Natura 2000 területekre vonatkozó kezelési jellegű kötelező előírások és korlátozások a fenntartási terv elfogadásának időpontjában a kezelési egység élőhelytípusaira nincsenek.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

Önkéntesen vállalható előírások a kezelési egységre vonatkozóan nem adhatók meg.

(4) Élőhely-rekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:
A kezelési egység területén élőhely-rekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merült fel.

(5) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat:
A kezelési egység területén az erdőtelepítés nem javasolható.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok
A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható.

(7) Kezelési javaslatok indoklása:
A tervezési terület szempontjából jelenleg nem jelent veszélyt, de a jövőben potenciálisan ezekről a területekről gyomosodás vagy bemosódás is felléphet a mélyebb fekvésű részek felé, illetve szemetelés és taposás is.

KE-9 kezelési egység

(1) Meghatározása: A tervezési területen, az Északi-legelőn (Pece-oldali-legelő) található padkás-szikeres rész, amit a gépi kaszálásból rendszeresen kihagynak, és legeltethető jószág híján nem is legeltetnek. A pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*) szép, bár kis kiterjedésű előfordulása.

(2) Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): ürmöspuszták (F1a), jellegtelen száraz-félszáraz gyepek (OC)

- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok (Á-NÉR 2011 kódok szerint): padkás szikesek, szikes tavak iszap- és vakszik növényzete (F5), taposott gyomnövényzet és ruderális iszapnövényzet (OG)

- Natura 2000 élőhelyek: 1530* – pannon szikes sztyeppék és mocsarak

(3) Gazdálkodáshoz kötődő kezelési javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások
A gyepek esetén kötelezően betartandó előírásként a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X.18.) Korm. rend. előírásait szükséges alapul venni.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

- GY01 - Felülvetés nem megengedett.
- GY02 - Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.
- GY09 - Fogasolás nem megengedett.
- GY10 - Tárcsázás nem megengedett.
- GY11 - Hengerezés nem megengedett.
- GY12 - Gyepszellőztetés nem megengedett.
- GY14 - Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.
- GY15 - Tűzpászták létesítése nem megengedett.
- GY18 - Kizárólag legeltetéssel történő hasznosítás.
- GY41 - Legeltetési sűrűség 0,2-1,0 állategység/ha.
- GY67 - Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék.
- GY68 - Legeltethető állatfaj: juh.

(4) Élőhely-rekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:
A keletről szomszédos, a városból északra vezető fődűlő keleti oldalán levő birkajáratásba (KE-2) vonása javasolható, vagy optimális esetben, jelenleg kaszált környezetével együtt egy önálló jószágjáratás kialakítása.

(5) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat:
A kezelési egység területén az erdőtelepítés nem javasolható.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok
A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható.

(7) Kezelési javaslatok indoklása:
A pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*) optimális kezelése a változatos legeltetés. Ez a padkás szikes területeken a kaszálással szemben kizárólagos megoldásnak tekinthető a talaj sérülékenysége és a gépesített kaszálás technikai nehézségei miatt egyaránt.

<u>KE-10 kezelési egység</u>

(1) Meghatározása: A tervezési területen, a Nyugati-legelőn (Gáti-legelő) található azon gyepek, ahol a kaszálást követően különböző állatfajokkal, de leginkább lóval, különböző mértékű

sarjúlegeltetés folyik. A pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*) és a síksági pannon löszgyepek (6250*) előfordulásai is jellemzőek (a löszgyepek kevésbé reprezentatívak), déli, magasabban fekvő szélein a közönséges ürge is előfordul kisebb mennyiségben.

(2) Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): ürmöspuszták (F1a), cickórós puszták (F1b), szikes rétek (F2), jellegtelen száraz-félszáraz gyepek (OC)

- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok (Á-NÉR 2011 kódok szerint): löszgyepek, kötött talajú sztyeprétek (H5a), jellegtelen üde gyepek (OB), idegenhonos cserje vagy japánkeserűfű-fajok uralta állományok (P2c)

- Natura 2000 élőhelyek: 1530* – pannon szikes sztyeppék és mocsarak, 6250* – síksági pannon löszgyepek

(3) Gazdálkodáshoz kötődő kezelési javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások
A gyepek esetén kötelezően betartandó előírásként a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X.18.) Korm. rend. előírásait szükséges alapul venni.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

- GY01 - Felülvetés nem megengedett.
- GY02 - Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.
- GY09 - Fogasolás nem megengedett.
- GY10 - Tárcsázás nem megengedett.
- GY11 - Hengerezés nem megengedett.
- GY12 - Gyepszellőztetés nem megengedett.
- GY14 - Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.
- GY15 - Tűzpászták létesítése nem megengedett.
- GY41 - Legeltetési sűrűség 0,2-1,0 állategység/ha.
- GY67 - Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék.
- GY68 - Legeltethető állatfaj: juh.
- GY70 - Legeltethető állatfajok: lófélék (ló, szamár).
- GY80 - A gyepet évente csak egyszer lehet kaszálni.
- GY113 - A terület max. 30 %-a kezelhető tisztító kaszálással.

(4) Élőhely-rekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:
A legeltetés bővítése általában megfontolandó a kezelési egység minden részterületén.

(5) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat:
A kezelési egység területén az erdőtelepítés nem javasolható.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok
A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható.

(7) Kezelési javaslatok indoklása:
Mind a pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*) és a síksági pannon löszgyepek (6250*) jelölő élőhelyek optimális kezelése a változatos legeltetés. Ez kombinálható változó mértékű kaszálással is, ami különösen a síksági pannon löszgyepekre (6250*) löszgyepekre még kedvező hatású is lehet. A gazdálkodási mód kismértékű megváltoztatása szolgálná a tervezési területen egyértelműen csökkenő állományú ürge fennmaradását is, melynek azonban ide már vissza kellene településnie a közeli, még ürgés gyepterületekről, mivel jelenleg alig van egy-két lakott üreg a kezelési egységen belül.

3.2.2. Élőhely-rekonstrukció és élőhelyfejlesztés

Az élőhely-rekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatokat a dokumentáció 3.2.1. fejezetben, az kezelési egységekre vonatkozó kezelési javaslatokkal egységes szerkezetben tárgyalja.

A **KE-1** és **KE-3** egységek minél nagyobb részén újra kellene kezdeni a legeltetéses állattartást.
A **KE-2** esetében a MOL telep melletti értékes padkás terület lecsapoló forrásági csatornájának felszámolása az eredeti szikeróziós térszín visszaállását eredményezné.
A **KE-7** esetében a szántók visszagyepesítése javasolható.
A **KE-9** esetében az egység birkajáratásba vonása javasolható, vagy optimális esetben, jelenleg kaszált környezetével együtt egy önálló jószágjáratás kialakítása.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

A tervezési területen található, jelölő közönséges ürge (*Spermophilus citellus*) védelme alapvetően az élőhelyek megfelelő kezelésén keresztül biztosítható, a 3.2.1. fejezetben részletezett élőhelykezelési javaslatok alapján..
Specifikus fajvédelmi intézkedésként általánosan merül fel az ürge számára fontos, szúrós legelőgyomok részbeni meghagyása,

3.2.4. Kutatás, monitorozás

A Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer (NBmR) keretében a területen ürge monitorozása zajlik. Ennek folytatása évi rendszerességgel, az NBmR protokollban előírt ürgelyuk számlálásos módszerrel indokolt.

A tervezés alapját jelentő 1:10.000 léptékű élőhelytérképezés, illetve a jelölő fajokra vonatkozó botanikai és zoológiai felmérés 2013-14-ben készült el a teljes területre nézve. A további kutatás és monitorozás tekintetében a 2013-as felmérés eredményeit célszerű alapállapotnak tekinteni.
A jövőben szükséges a területen a kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű élőhelyek kiterjedésének és természetességének, valamint a jelölő fajok állományának nyomon követése.

A jelölő élőhelyek monitorozására javasolható 10-12 évente az NBmR protokoll szerinti élőhelytérképezés elvégzése. Javasolt a jelölő élőhelyek (1530* - Pannon szikes sztyeppék és mocsarak, 6250* - Síksági pannon löszgyepek) állományainak változását is egy-egy mintavételi helyen monitorozni, erre alkalmas módszer a közösségi jelentőségű gyepekre vonatkozó módszertan

3.2.5. Mellékletek

A gazdálkodáshoz és egyéb területhasználathoz köthető kezelési egységek megjelenítése.

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

A tervezési terület egésze a Hajdúszoboszlói szikes gyepek (HUHN20069) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területbe tartozik, tehát a tervezési területre alapvetően a 275/2004 (X.8.) Kormányrendelet az irányadó.
Ezen túl a terület az országos ökológiai hálózat ökológiai folyosó övezetének része is egyben (ld. 1.6. fejezet).
A tervezési terület nagyobb részt magántulajdonban, kisebb részben (főként a belterületi területek) önkormányzati tulajdonban található.
A kezelési javaslatok megvalósítása esetén a fentebb összefoglalt körülményeket kell figyelembe venni.

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszerek

A jelenleg hatályos Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszer alapján a Hajdúszoboszlói szikes gyepek kiemelt jelentőségű természet-megőrzési terület Hajdúszoboszló közigazgatási területeit érintve öt fizikai blokkban található. A fizikai blokkok területnagyságának megközelítőleg 85 %-a mezőgazdaságilag támogatható területre esik, melyre agrártámogatás igényelhető.

A fizikai blokkban gazdálkodó mezőgazdasági termelők számára az alábbi agrártámogatási források érhetőek el:

MEPAR Blokkazonosító	teljes terület (ha)	támogatható terület (ha)
L0V15-R-11	60,63	48,62
L1W75-2-11	60,92	53,41
L1DU5-5-11	157,69	149,21
L55M5-U-11	70,48	59,16
L5QE5-7-11	215,15	195,88
LCTU5-W-11	113,7	67,42

Egységes területalapú támogatás (SAPS)

A támogatás mértékéről évente a földművelésügyi miniszter dönt miniszteri rendeletben. A támogatás igénybevételének feltétele, hogy a gazdálkodó maradéktalanul tartsa be az 50/2008.(IV.24.) FVM rendeletben foglaltakat, amely a Helyes Mezőgazdasági és Környezeti állapot feltételrendszereit tartalmazza.

Agrár-környezetgazdálkodási támogatás (AKG)

Középhosszú távú (5 gazdálkodási év) támogatási rendszer, melynek feltételeit az agrártámogatásokért felelős miniszter által kiadott miniszteri rendelet szabályoz. Az elérhető támogatás mértéke az extenzív gyepgazdálkodás célprogramban legeltetéses hasznosítás esetén 77 Euró/ha-nak megfelelő forintösszeg, kaszálásos hasznosítás esetén 40 Euró/ha-nak megfelelő

forintösszeg. Ökológiai gyepgazdálkodás célprogramban legeltetéses hasznosítás esetén 85 Euró/ha-nak megfelelő forintösszeg, kaszálásos hasznosítás esetén 48 Euró/ha-nak megfelelő forintösszeg érhető el.

Kötelező földhasználati előírások ellenértékeként igényelhető kompenzációs jellegű kifizetések

Tekintettel arra, hogy a 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet alapján földhasználati előírások vannak hatályban a gyepterületekre vonatkozóan, a Natura 2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz területalapú, kompenzációs támogatás vehető igénybe, melynek értéke 38 EUR/ha évente.
Ehhez hasonlóan, a Natura 2000 irányelveket érvényre juttató jogszabályok végrehajtásával érintett, az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrészlet területén felmerülő költségek és jövedelem kiesés ellentételezése céljából a magánkézben lévő, Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető, mely az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően évente 40-230 EUR/ha lehet.

Önkéntesen vállalt előírások nyomán igényelhető mező- és erdőgazdálkodási támogatások

Az agrár-környezetgazdálkodási célprogramok közül az ország egész területén (a támogatható területeken) igénybe vehető *horizontális* szántóföldi, gyepgazdálkodási és ültetvény célprogramok érhetők el.
Az erdőterületekre vonatkozóan az erdő-környezetvédelmi célprogramok kifizetései vehetők igénybe.

Nem termelő mezőgazdasági beruházások

Támogatás vehető igénybe olyan földhasználati intézkedésekre, amelyek gazdálkodáshoz közvetlenül nem kapcsolódnak, ugyanakkor a vidéki táj értékeinek, állat- és növényvilágának fennmaradását szolgálják, ez által növelik a Natura 2000 területek közjóléti értékét, illetve hozzájárulnak a környezetgazdálkodási célok teljesítéséhez.

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

Kifejezetten Natura 2000 területekre jelenleg a Natura 2000 gyep- és erdőterületekre vonatkozóan létezik kompenzációs kifizetés. Látható azonban, hogy jelenleg nincsen hatályban szántó művelési ágú, valamint egyéb természetvédelmi szempontból fontos élőhelyre (pl. vizes élőhelyek) kidolgozott földhasználati előírás, illetve ez alapján kompenzációs kifizetés. Ebből adódóan ezekre a területekre csupán az egyéb földhasználati korlátozások (nitrát területekre, védett területekre vonatkozó) vannak érvényben, speciális faj és élőhelyvédelmi intézkedések nincsenek.

A Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó jelenlegi földhasználati előírások általános értelemben olyan gyephasználatot támogatnak, amely országos léptéket tekintve általában szükségesek a gyepek természetességének megőrzéséhez. Ugyanakkor általánosságukból következően nem képesek kezelni olyan helyi és speciális problémákat, amelyek éppen a jelölő értékek miatt fontosak (egyes kivételes esetekben akár ellent is mondhatnak a Natura 2000 célkitűzéseknek). A fenntartási terv egyik szerepe éppen azoknak a lokális kezelési feladatoknak a meghatározása, amelyek támogatási rendszerbe való beépítése a Natura 2000 célkitűzések szempontjából szükséges.

A jelenlegi agrártámogatási rendszer további jelentős korrekcióra szoruló hiányossága, hogy nem ösztönzi a természetvédelmi szempontból fontos gazdálkodói beavatkozásokat a nem hasznosított mezőgazdasági területeken. Egyúttal nem is teszi érdekeltté a gazdálkodót abban, hogy azok a nem hasznosított mezőgazdasági területek, amelyek éppen a hasznosítás hiánya miatt őriznek értékes közösségi jelentőségű élőhelytípusokat, fajokat - megfelelő (vagy jobb illetve nagyobb) állapotban és kiterjedésben fennmaradjanak.

A Hajdúszoboszlói szikes gyepek fenntartási tervének tanulságai alapján az agrártámogatási rendszer módosításával, bővítésével, kiegészítésével kapcsolatban a javaslatok két szintre bontva képzelhetők el:
Kötelező szint: A terület jelenlegi állapotának megőrzése érdekében szükséges tevékenységek, amelyeket minden Natura 2000 földhasználóra kötelező érvényűen szükséges érvénybe léptetni. Ez a kötelező földhasználati szabályok kibővítésével, illetve a meglevő szabályok módosításával/összehangolásával, és a hozzájuk kapcsolódó kompenzációs kifizetések megváltoztatásával léptethető életbe. A Hajdúszoboszlói szikes gyepek Natura 2000 terület vonatkozásában ebbe a körbe illeszthető eszközök a következők:

- A Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó egyes jelenlegi szabályok felülvizsgálatával a kaszálatlanul hagyott terület nagyságának tágabb határok közötti meghatározását szolgáló eszközök.

Önkéntes szint: A terület természeti állapotának javítását szolgáló eszközök, amelyek az egyes területek, kezelési egységek sajátosságainak megfelelően önkéntes vállalás alapján ösztönzik a területhasználót az élőhelyek állapotának javítására, a közösségi jelentőségű fajok populációinak erősítésére. Ezek az eszközök ilyen értelemben átmenetet mutatnak az élőhelyfejlesztési- élőhely-rekonstrukciós támogatások irányába, de nem jelentenek olyan mértékű beavatkozást, ami kifejezetten nagy beruházási igényűek. A Hajdúszoboszlói szikes gyepek Natura 2000 terület vonatkozásában ebbe a körbe illeszthető eszközök a következők:

- A Natura 2000 területen található szántókon a környezetkímélő növényvédő szerek használatát ösztönző eszközök.
- A Natura 2000 területen található szántók gyeppé, vizes élőhellyé alakítását, erdősítését ösztönző eszközök.
- Ürge élőhelyeken vagy potenciális ürge élőhelyeken a kaszáló használatról legelő használatra való váltást szolgáló eszközök.

A jelenlegi támogatási rendszer nem teszi érdekeltté a gazdálkodókat a nem hasznosított mezőgazdasági területek megőrzésében, hanem jellemzően azok eltüntetésére ösztönöz.
Mivel ezek a területek nem támogatható területrészek, a támogatható terület maximalizálása érdekében a gazdálkodók gyakran eltüntetik a szegélyvegetációt, cserjéseket, kaszálják az értéktelen szénát adó, vagy vízállásos területeket is, amelyeken korábban nem folytattak intenzív jellegű gyepgazdálkodást. Ez a helyzet úgy javítható, ha agrártámogatás lesz igényelhető a nem művelt területekre, azaz nemcsak a kivett művelési ágú területekre, hanem a művelés alatt álló területek egyes részterületeire is. (lásd KE-3 kezelési egység).
A Natura 2000 területek közötti koherencia biztosítása érdekében fontos lenne a természeti területek és az ökológiai hálózatba tartozó területek kedvező állapotának megőrzése a Natura 2000

területeken kívül is.
A fenti problémára megoldás lehet, ha a természetvédelmi szempontból értékes, de gazdaságosan nem művelhető területek is legalább minimális mértékben támogathatóak lennének, ezáltal nem lennének teljesen haszontalanok a tulajdonosok, földhasználók számára.
A támogatási rendszer kialakítása során figyelembe kellene vennie a támogatásra benyújtott terület természetvédelmi értékességét, sajátos ökoszisztéma szolgáltatásait, az ott megtalálható, elkülönülő élőhelyfoltok természetességi értékét és a jó természetességű területeken vagy részterületeken azoknak a fennmaradását segítő gazdálkodást vagy akár a „nem beavatkozást" kellene ösztönözni.

3.3.2. Pályázatok

A tervezési területre a természetvédelmi célkitűzések megvalósításával kapcsolatos pályázat nincs folyamatban, sem tervezési fázisban.

3.3.3. Egyéb

A tervezési területre nincs egyéb javaslat.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

Kifejtve a 3.4.2. pont alatti táblázatban, összevontan a kommunikáció címzettjeivel.

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

Felhasznált kommunikációs eszközök:	*A kommunikáció címzettjei:*	*Időpont, helyszín*	*Egyéb információ*
a) terepbejárás	a) gazdálkodók b) a Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyonkezelői e) a Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatok o) egyéb indokolt célcsoport: helyi lakosság	2014.08.28. Hajdúszoboszló	Résztvevők száma: 2
b) falufórum	a) gazdálkodók b) a Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyonkezelői e) a Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatok o) egyéb indokolt célcsoport: helyi lakosság	2014.08.28. Hajdúszoboszló	Résztvevők száma: 30
d) önkormányzati közzététel	a) gazdálkodók b) a Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyonkezelői e) a Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési	2014. augusztus (Hajdúszoboszló)	Kifüggesztés darabszáma: 1

Felhasznált kommunikációs eszközök:	*A kommunikáció címzettjei:*	*Időpont, helyszín*	*Egyéb információ*
	önkormányzatok o) egyéb indokolt célcsoport: helyi lakosság		
e) honlap	a) gazdálkodók b) a Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyonkezelői e) a Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatok o) egyéb indokolt célcsoport: helyi lakosság	2013.11.14 -től folyamatosan	http://www.e-misszio.hu/n2 + facebookon megosztva
f) érintettek levélben vagy e-mailben történő megkeresése és tájékoztatása	e) a Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatok	2014. július és augusztus	Kiküldött levelek darabszáma: 64
h) sajtóesemény (sajtótájékoztató, sajtókonferencia)	a) gazdálkodók b) a Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyonkezelői e) a Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatokon) egyéb indokolt célcsoport: helyi lakosság	2013.12.11. 2014.01.30. 2014.07.30.	10 sajtó-megjelenés

A társadalmi egyeztetés szervezése, lebonyolítása, tartalma és eredménye:

- Falufórum időpont és helyszín egyeztetés történt Hajdúszoboszló Város Önkormányzatával.

- A fenntartási terv letölthetővé vált és a véleményezhetőségről cikk jelent meg a kommunikációt végző szervezet honlapján.

- A fenntartási terv véleményezhetőségéről sajtótájékoztató került megrendezésre, melynek eredményeképpen 10 sajtómegjelenés történt (térségi televízió, térségi rádió, országos hetilap, megyei napilap, internetes hírportálok).

- Az érintettek jelentős köre a fenntartási terv társadalmi egyeztetésének folyamatáról, a tervek véleményezhetőségéről, a véleményezés módjairól és határidejéről postai levélben (és amennyiben az elérhetőség rendelkezésre állt, kiegészítő jelleggel e-mailben is) értesítésre került. Az értesítő levelek célcsoportok szerinti egyedi összeállítással kerültek kiküldésre (2014 július és augusztus folyamán). A társadalmi egyeztetés során a hatóságoknak és egyéb államigazgatási szerveknek, valamint kezelőknek és egyéb érintetteknek küldött értesítő levelek tartalmazták a kommunikációt végző E-misszió Egyesület által tárgyidőszakban társadalmi egyeztetésre bocsátott összes Natura 2000 terület fenntartási terveinek véleményezhetőségére vonatkozó információkat (terület kód, név, érintett települések, véleményezési határidők stb.).

- A címzettek köre:
    - Érintett önkormányzatok (1 levél)
    - Natura 2000 támogatást 2011-2014 között igénybe vevő helyben élő gazdálkodók, továbbá a HNPI-től földterületeket bérlő gazdálkodók (79 levél).
    - Azon földrészletek helyben élő magán tulajdonosai, amelyek a tervezési területen belül érintettek a jelölő élőhelyeket és fajokat, valamint kiemelt természeti értéket és/vagy konfliktusforrást hordozó, természetvédelmi szempontból legfontosabbnak ítélt területrészekben (32 levél). (A területen tulajdonosként érintett önkormányzatok és a magyar állam vagyonkezelői külön levélben kerültek értesítésre.)
    - Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal
    - Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal
    - Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal
    - Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal, Törvényességi Felügyeleti Főosztály
    - Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal, Törvényességi Felügyeleti Főosztály
    - Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal, Törvényességi Felügyeleti Főosztály
    - Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal, Földművelésügyi Igazgatóság
    - Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal, Földművelésügyi Igazgatóság
    - Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal, Földművelésügyi Igazgatóság
    - Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal, Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság
    - Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal, Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság
    - Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal, Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság
    - Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal, Közlekedési Felügyelőség
    - Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal, Közlekedési Felügyelőség
    - Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal, Közlekedési Felügyelőség
    - Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal, Földhivatal
    - Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal, Földhivatal
    - Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal, Földhivatal
    - Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal, Építésügyi Hivatal
    - Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal, Építésügyi Hivatal
    - Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal, Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatal, Örökségvédelmi Osztály
    - Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal, Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatal

- Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal, Erdészeti Igazgatóság, Erdőfelügyeleti és Hatósági Osztály, Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területi Iroda
- Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal, Erdészeti Igazgatóság, Erdőfelügyeleti és Hatósági Osztály
- Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal, Erdészeti Igazgatóság
- Felső-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség
- Tiszántúli Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség
- Észak-magyarországi Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség
- Felső-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság
- Tiszántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság
- Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság
- Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság
- Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság
- Bükki Nemzeti Park Igazgatóság
- Nemzeti Földalapkezelő Szervezet
- Nemzeti Földalapkezelő Szervezet Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területi Iroda
- Nemzeti Földalapkezelő Szervezet Hajdú-Bihar Megyei Területi Iroda
- Nemzeti Földalapkezelő Szervezet Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Területi Iroda
- Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal
- Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei kirendeltség
- Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal Hajdú-Bihar megyei kirendeltség
- Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal Borsod-Abaúj-Zemplén megyei kirendeltség
- Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Igazgatóság
- Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Hajdú-Bihar megyei Igazgatóság
- Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Igazgatóság
- Vadásztársaságok Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Szövetsége
- Országos Magyar Vadászkamara Hajdú-Bihar megyei Területi Szervezete
- Hajdú-Bihar megyei Vadgazdálkodók és Vadászok Szövetsége
- Országos Magyar Vadászkamara Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Területi Szervezete
- Vadászok és Vadgazdálkodók Észak-Magyarországi Területi Szövetsége

- Magán Erdőgazdálkodók Országos Szövetsége
- Vízgazdálkodási Társulatok Országos Szövetsége (VTOSZ)
- Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat Területfejlesztési és Költségvetési Főosztály
- Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat Fejlesztési, Tervezési és stratégiai Osztály
- Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Önkormányzat Hivatala, Terület és Vidékfejlesztési Osztály
- Észak-Alföldi Regionális Tanács
- Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Fejlesztési Ügynökség Kht.
- Észak-magyarországi Regionális Fejlesztési Ügynökség (2 levél)
- Sporthorgász Egyesületek Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Szövetsége
- Hajdú-Bihar Megyei Horgászszervezetek Szövetsége
- Horgász Egyesületek Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Szövetsége
- Erdészeti szakirányítók (19 levél)
- Agrárkamarai tanácsadók (128 levél)
- Falugazdász területi irodák (17 levél)
- Vadásztársaságok (83 levél)
- Vízgazdálkodási társulatok (19 levél)
- Horgász egyesületek (106 levél)
- Halászati hasznosítók (8 levél)
- NYÍRERDŐ Nyírségi Erdészeti Zrt.

- A meghirdetett időpontban és helyszínen megtartásra került a falufórum, melyről emlékeztető és fotódokumentáció készült. A fórumon 30 fő vett részt.
- A meghirdetett időpontban és helyszínen megtartásra került a terepbejárás, melyről jegyzőkönyv készült. A terepbejáráson 2 fő vett részt.
- Az érintett önkormányzat (Hajdúszoboszló) 2014. augusztusában kifüggesztette a fenntartási tervet.
- A beérkezett véleményeket és észrevételeket összefoglaltuk és megküldtük a tervkészítőnek, valamint a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóságnak.

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

A legfontosabb beérkezett vélemények:

Kommunikáció címzettje	Visszajelzett? (tartalom)	Hogyan?	Beépült a tervbe?	Hogyan? Ha nem épült be, miért?
Tulajdonosok, vagyongazdálkodók	Igen (Osztatlan közös problémák. Szerves trágyázás utánpótlására történő javaslat Natura 2000 területen. Nyári hűsölő (nem kőböl épült) létrehozása jószágoknak a területen).	fórumon megjelentek, levélben	nem	Mert jelenleg ellentmond a 269/2007 (X.18.) Korm. rend. előírásainak
Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal, Közlekedési Felügyelőség	igen (Növénytelepítést a „Közutak tervezése" című ÚT 2-1.201. számú útügyi műszaki előírásban foglaltaknak megfelelően kell elvégezni. Vasút környezetében történő növénytelepítéskor 206198. (XII.21.) KM rendelet, és a közúti közlekedésről szóló 1988. évi l. tv. 42/A § (1) bekezdésének betartása.)	levélben	nem	Fenntartási terv szempontjából nem releváns
Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal, Erdészeti Igazgatóság, Erdőfelügyeleti és Hatósági Osztály	igen (A fenntartási tervnek igazodnia kell a 2009. évi XXXVII. törvény 112 § (3) bekezdés 2. pontja alapján kihirdetésre került erdőtervrendeletek előírásaihoz, valamint az Országos Erdőállomány adatai és előírásaihoz.)	levélben	igen	A tervező a jogszabályokat és előírásokat figyelembe vette a készítés során.
Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság	Igen (Ügyféli minőségében a fenntartási terv egy részét az Igazgatóság készítette)	írásban javasoltak	igen	Ügyféli minőségében a fenntartási terv egy részét az Igazgatóság készítette